

תוכן ענינים שאלון 3

1. 1-3 שאלון
2. 4-5 אישור מהספריה הלאומית עם מספר אסמכתא
3. 6-13 ספר חכמי ספרד לשנת תשפא
4. 14-22 ספר חכמי ספרד לשנת תשפב

תוכנית פעילות על 3 השנים שקדמו לשנת ההערכה (*)

החל מ 1 בינואר 2019 ועד 31 בדצמבר 2021

(*) בהתאם ל'תיקון רוחב להקדמת שנת ההערכה' (מבחנים לחלוקת כספי תמיכות של משרד התרבות והספורט במוסדות תרבות לשנת התמיכות 2024) שמקדם משרד התרבות בימים אלה

1. פרטו את הפרסומים / מאגרי מידע / אמצעים יישומיים וכו' שהוצאו לאור על ידכם בשנים האמורות מעלה.
2. יש לציין פעילות מחקרית שיצאה לאור ע"י המכון בלבד (שם המכון מופיע על הפרסום כמוציא לאור וכבעל הזכויות הבלעדי).
3. לגבי הטור בו אתם מתבקשים לציין את שמות החוקרים שעבדו על המחקרים:
 - א. חובה לציין פעילות מחקרית שהתבצעה ע"י חוקרי המכון בלבד. יודגש, כי בשאלון זה יש לרשום גם שמות חוקרי המכון המופיעים על הפרסום שיצא לאור, אף אם אינם עובדים במכון כיום (-). נא לציין כוכבית (*) ליד שמם).
 - ב. חובה לציין שם מלא (משפחה ופרטי) של כל החוקרים ע"פ סדר הא'-ב'.
 - ג. שמות החוקרים המופיעים בשאלון זה – חייבים להופיע גם בפרסום עצמו. חייבת להיות התאמה מוחלטת בין שמות החוקרים המופיעים בשאלון, לבין שמות החוקרים בפרסומים.
 - ד. אין להוסיף תארים כלשהם לשמות החוקרים באף אחד מן השאלונים השונים (על מנת למנוע פגיעה בכבודם של החוקרים, בכותרות הטבלאות המתייחסות לשמות החוקרים מופיע התואר 'רבנים', המתייחס לכלל החוקרים הרשומים בטבלה).
4. חובה למלא מספר קטלוגי של הספר כפי שמופיע בספריה הלאומית.
5. חובה למלא תאריך מדויק של הוצאה לאור של הפרסומים המוזכרים: חודש ושנה עבריים ולועזיים. **סדר רשימת הפרסומים יהיה מהתאריך המאוחר ביותר של יציאתם לאור – לתאריך המוקדם ביותר של יציאתם לאור.**
6. ניתן כמובן להוסיף שורות לטבלאות, בעת הצורך, אך אין לשנות את מבנה הטבלה!
7. יש למלא את הטבלה ונספחיה באופן מדויק, מקצועי ומפורט, ולחתום בסופה, במקום המיועד לכך (סוף עמוד 3)!

פרסומים שיצאו לאור בתקופה שהחל מ 1 בינואר 2019 ועד 31 בדצמבר 2021

[illegible]

חובה לצרף לכל פרסום המופיע בטבלה את המסמכים הבאים; יש לסמן ✓ במשבצות הבאות:

V צילום עמוד שער.

V צילום עמוד בו מופיע שם המכון שביצע את הפעילות המחקרית והוציאה לאור ובעל הזכויות הבלעדי.

V צילום עמוד תוכן העניינים.

V צילום עמוד מתוך הספר, בו מופיעים שמות המחברים (החוקרים) שעבדו על הפרסום.

V צילום **חמישה** עמודים מתוך הספר.

V פירוט נרחב של התוכן המפורט לכל פרסום.

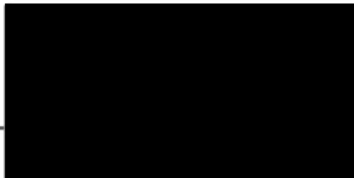
V פירוט תרומתו למחקר התורני ולציבור הלומדים.

V פירוט עבודת המכון בהקשר לכל פרסום (עבודה מקורית, עצמאית, פילולוגית, פענוח וחקר כתב יד, חשיפת מקורות, ההדירה וביאורים).

הריני מצהיר בזאת על נכונות הפרטים שמולאו בטבלה, ועל צירוף כל הנספחים המבוקשים

שם מנהל המכון _____ משה פרץ _____

חתימת מנהל המכון

לכבוד

במידה שמדובר במתנה, ולא בעותק חובה שצריך להימסר לספרייה, ייתכן והיא לא תתקבל לאוספי הספרייה. עמכם/ן הסליחה.

הפרסומים המתקבלים בספרייה נרשמים בקטלוג הספרייה הלאומית ובקטלוג המאוחד של הספריות בישראל, ועותקיהם נשמרים לדורות. אנו מודים לכם על מסירת העותקים ועל תרומתכם לבניין האוסף ושימור התרבות. אנו מקווים שגם בעתיד תמצאו לידינו את פרסומיכם החדשים עם הופעתם.

בתודה ובכבוד,

נא למלא את פרטי המהבר/ מוציא לאור

מס' עותקים	מחבר	כותר
1	מנחם חכם ספרד	1
1	" " "	2
2	" " "	3
2	" " "	4
2	" " "	5
2	" " "	6
2	" " "	7
		8

לכל המעוניין,

הריני לאשר קבלת עותקים של "לוח שנה חכמי ספרד" מאת מכון חכמי ספרד כדלקמן:

שנת תשפ"א – עותק אחד

שנת תשפ"ב – עותק אחד

שנת תשפ"ג – שני עותקים

מספרם בקטלוג הספריה הינו: 997011198419105171

בברכה,

אפרת לובין

הספריה הלאומית

הספריה הלאומית בע"מ (חל"צ)

ת.ד. 39105 ירושלים 91390

THE NATIONAL LIBRARY OF ISRAEL LTD. (CC)

P.O.B. 39105 JERUSALEM 91390

©

כל הזכויות שמורות ל'מכון חכמי ספרד'

בספר זה הושקעו עמל ויגיעה ודמים מרובים, באיסוף ובעריכה ובכל פרט.
לפיכך, אין רשות להעתיק מספר זה ללא רשות מפורשת בכתב, ושארית ישראל לא יעשו עוולה.

ניתן להשיג את הספר ב'מכון חכמי ספרד'

שבקהילת קודש 'לב אליהו'

רח' הרב צבאן 9 נתיבות

טל' - 077-5535280

פקס - 077-5535281

מייל - toratsfarad@gmail.com

כשם שאי אפשר לבר בלא תבן, כך אי אפשר לספר בלי טעויות.

לכן בקשתנו שטוחה לפני המעיין, אם מצא ח"ו איזו טעות, ואפילו בדבר קטן, יואיל בטובו להודיענו.

כמו כן, ניתן לשלוח תגובות והערות, אשר יתקבלו בברכה.

כמו כן, נשמח לקבל שמות של חכמים נוספים שלא הובאו ב'הילולת החכמים'

כצאתי את הקודש, הנני להזכיר בהערכה ובהערצה, ולהביע את רחשי לבי מתוך הכרת הטוב, בראש ובראשונה לעמיתי הגאונים אנשי החיל יראי ה' אנשי אמת חברי מכון 'חכמי ספרד' אשר מוסרים את נפשם ימים ולילות, ללא לאות, זכרה להם אלוקי לטובה ויהי רצון שיראו ברכה בעמלם, ויליצו החכמים טוב בשבילם, בבריאות ונחת מכל יוצאי חלציהם לשמחת כולם, ויקבלו מן השמים את שכרם מושלם. אמן.

ואבוא להודות ולברך את כל הנדיבים הנכבדים, העוזרים והמסייעים בהחזקת התורה, אשר הם שותפים עמנו בכל פעולותינו להגדיל תורה ולהאדירה, ובהרמת קרן עטרת תפארת תורת חכמי ספרד. ובכלל ההודאה, הנני להודות לכל אלו שהקדישו ימים בספר ההלכה היומית לעילוי נשמת יקיריהם, או לרפואה והצלחה. מה רבה זכותם, וכאן המקום גם להודות לכל הטורחים בהפצת גיליון 'תורת החכמים' בכל שבוע בארץ ובתפוצות הגולה, למען ידעו דור אחרון את יקר תפארת גדולת חכמינו. יהי רצון שזכות החזקת והפצת תורת חכמינו זצוק"ל תעמוד להם ויזכו לכל הברכות. אמן.

אשא עיני אל ההורים היקרים, אשר גידלוני מנעורי בדרך הטוב והישר, ולא חסכו עמל ויגיעה, ועוד ידם נטויה. יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, וימלא השי"ת כל משאלותם לטובה ולברכה, בבריאות איתנה ונהורא מעליא בשמחה ובטוב לבב, לאורך ימים ושנים טובות. אמן.

והנני לברך את נוות ביתי, אשר ברוב מסירותה בחכמה ובתבונה, אנו זוכים להגדיל תורה ולהאדירה. יאר ה' פניו אליה ותשא ברכה מאת ה' ויתמלאו כל משאלות לבה לטובה ולברכה, מתוך בריאות איתנה ושמחה, ונזכה יחד לגדל את בנינו לתורה לחופה ולמעשים טובים, אמן.

ויהי רצון שזכות הפצת התורה וההלכה וזכות כל חכמינו גאוני ספרד זיע"א אשר אנו עוסקים בתורתם ובהאדרת שמם, תעמוד לנו בכל מילי דמיטב, ונזכה ומהרה יתגלה קץ הנעלם, ובמקום בו יעקב חלם, והנה מוצב סולם, ייבנה היכל ואולם, והיה ה' לאור עולם. אמן.

הכותב לכבוד התורה ולומדיה

משה פרץ

ראש 'מכון חכמי ספרד'

ורב קהילת קודש 'לב אליהו', נתיבות

יום שבת א' בהשרי תשפ"א

19/09/2020

א' דראש השנה

י-ם	ת"א	ח"פ	ב"ש	נתיבות
19:15	19:13	19:14	19:14	19:13
19:59	19:56	19:58	19:58	19:56

תחל שנה וברכותיה!

מדיני תשליך והכנה מיום טוב ראשון ליום טוב שני

א. היום יום טוב ראשון של ר"ה שחל בשבת, נוהגים אחר תפילת מנחה ללכת אל הים או אל הנהר ולומר את סדר התשליך⁽¹⁾. ואם אין אפשרות ללכת על יד הים או הנהר, סדר העדיפויות הוא כך. בור מים, גיגית מים או ברז פתוח⁽²⁾. ואם אין עירוב לא יוציאו לשם מחזורים אלא יאמרו רק את הפסוקים. ואם יש חשש שיבואו לידי חילול שבת ע"י הוצאת המחזורים, יש לדחות את סדר התשליך למחר⁽³⁾.

ב. בשנה זו שיום טוב ראשון של ר"ה חל בשבת, יש להדליק את הנרות של יום טוב שני רק לאחר צאת הכוכבים, לפני הקידוש⁽⁴⁾, והנשים צריכות להיזהר שלפני שיבשלו או יאפו יאמרו "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" בלי שם ומלכות⁽⁵⁾.

ג. סדר הקידוש וההבדלה בליל יום טוב שני, יבוא בסימן יקנה"ז, ופירושו שבתחילה מברכים ברכת הגפן, ברכת הקידוש, ברכת הנר, ברכת הבדלה, וברכת שהחיינו⁽⁶⁾.

ד. ראוי להכין פרי חדש לברכת שהחיינו בקידוש של ליל יום טוב שני, ואף אם אין לו יברך שהחיינו⁽⁷⁾.

מקורות

1. חזו"ע ימים נוראים עמ' קפו. 2. ילקו"י סי' תקפד הנהגת יום ר"ה ה"ד ובהערה ד"ה מקום עשיית. 3. חזו"ע שם עמ' קפו. 4. חזו"ע יו"ט עמ' שז. 5. חזו"ע ימים נוראים עמ' קפב הערה ב. 6. שו"ע סי' תקג ה"א. 7. שו"ע סי' תר ה"ב.

זמני היום

עלות השחר	זריחה	סניא סח"ק"ש	סח"ק"ש הער"א	סוף תפילה	שקיעה	צאת הכוכבים
5:06	6:25	8:49	9:26	10:28	18:44	18:59
5:12	6:32	8:53	9:29	10:31	18:42	18:56
5:09	6:25	8:51	9:28	10:30	18:43	18:58
5:11	6:31	8:52	9:29	10:31	18:43	18:58
5:14	6:28	8:55	9:31	10:33	18:43	18:56

לימוד היומי

בבלי: עירובין מ"א ירושלמי: שקלים ט"ו משנה יומית: כלים יא, ג-ד הלכה יומית: שו"ע קצד א-ה

יום זה מוקדש

רבי יהודה עייאש

ראש ישיבה וראב"ד למדינת (אלג'יריה) וירושלים, מח"ס לחם יהודה (רמב"ם), בני יהודה (עה"ת), בית יהודה (שו"ת) ועוד, תקכ"א

רבי חיים נסים רפאל מוצירי

אלכסנדריה (מצרים), צפת, דיין בשאלוניקי (יו"ת) ושם מנ"כ, מח"ס באר מים חיים (שו"ת ודרושים), מצא חיים (עה"ת), תקס"ב

רבי רחמים נסים משה רבי

איידין (טורקיה) ושם מנ"כ, מח"ס הר המור (רמב"ם ודרשות), גיס רבי חיים פלאג'י, תקפ"ה

רבי יששכר יחזקאל רוויגו

רבה של פירארה (איטליה), הניח חיבור בדקדוק בכת"י, תלמיד רבי חננאל ניפי, תקצ"ז

רבי שלמה בן צור

פאס (מרוקו), מח"ס זבחי רצון (הלכות שחיטה וטריפות בכת"י), פסקים ושו"ת (כת"י), תר"ג

רבי יעקב אביגדור

ראב"ד איסטנבול (טורקיה) ושם מנ"כ, פסקיו פזורים בחיבורי בני דורו, תרל"ד

רבי חיים מנשה

דיין בשאלוניקי (יו"ת) ושם מנ"כ, ההדיר את ספר 'שם משמעון' לאביו רבי שמעון, והביא שם מד"ת, תרס"ט

רבי אליהו חמווי

ראב"ד חאלב (סוריה) ושם מנ"כ, מח"ס פה אליהו (תניך ושו"ע), בן יין (הלכה כת"י), שיר מזמור (תהלים כת"י), תלמיד מרדכי עבאדי, תרע"ז

רבי רחמים בן עמארה

מכנאס, דיין בקזבלנקה (מרוקו), רב שכונת 'עיר גנים-קרית מנחם' בירושלים ושם מנ"כ, מח"ס לעת מצוא (דרושים להספד) ועוד, תשס"ב

זמני יציאת חוץ
מפטירין: יהיה איש אחד מן הרמתיים

י-ם	ת"א	חיפה	ב"ש	נתיבות
19:14	19:11	19:13	19:13	19:12
19:58	19:55	19:56	19:57	19:55

יום ראשון ב' בתשרי תשפ"א

20/09/2020

ב' דראש השנה

מדיני עשרת ימי תשובה

א. הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים נקראים עשרת ימי תשובה, ובימים אלו תיקנו חז"ל לומר בתפילות "המלך הקדוש" במקום "האל הקדוש". ואם טעה וחתם האל הקדוש, אם נזכר תוך כדי דיבור ומיד חתם המלך הקדוש יצא, ואם עבר זמן זה ולא תיקן חוזר לראש התפילה, ואם מסופק חוזר לראש התפילה⁽¹⁾.

ב. וכן אומרים "המלך המשפט" במקום "מלך אוהב צדקה ומשפט". ואם טעה וחתם "מלך אוהב צדקה ומשפט", אם נזכר תוך כדי דיבור ותיקן מיד יצא. ואם נזכר בהמשך התפילה חוזר לברכת השיבה, ואם סיים את ה"יהיו לרצון" השני חוזר לראש התפילה⁽²⁾, וטוב שקודם שחוזר יתנה שאם אינו חייב לחזור תהיה תפילתו נדבה⁽³⁾. וכן הדין בכל זה אם הוא מסופק אם חתם כחוג⁽⁴⁾.

ג. תיקנו הגאונים ארבע תוספות בתפילת שמו"ע בעשי"ת: בברכת מגן אברהם - "זכרנו לחיים", בברכת מחיה המתים - "מי כמוך אב הרחמן", בברכת מודים - "וכתוב לחיים טובים", בברכת שים שלום - "ובספר חיים ברכה ושלום"⁽⁵⁾. ואם שכח לומר את אחת מהתוספות האלו, אם נזכר לפני שהזכיר את שם ה' הסמוך לתוספות האלו חוזר לאומרה, ואם נזכר אחר שאמר את שם ה' לא יסיים למדני חוקיק אלא ימשיך בתפילתו⁽⁶⁾.

ד. בסיום העמידה יאמר "עושה השלום במרומיו", וכן בסוף קדיש תתקבל, אך בשאר הקדישים אומר "עושה שלום" כבשאר ימות השנה⁽⁷⁾.

מקורות

1. שו"ע סי' תקפ"א וה"ב. 2. שו"ע שם. 3. חזו"ע ימים נוראים עמ' קצג. 4. ילקו"י סי' תקפ"א. 5. שו"ע ורמ"א סי' תקפ"א וה"ה, חזו"ע שם עמ' רה. 6. שו"ע שם. 7. ילקו"י סי' תקפ"א הי"ט.

זמני היום

עלות השחר	זריחה	סוף סגור	סוף סגור	סוף סגור	סוף סגור	צאת הכוכבים
5:06	6:25½	8:49	9:26	10:28	18:43	18:58
5:13	6:32	8:53	9:30	10:31	18:40	18:55
5:10	6:26	8:51	9:28	10:30	18:42	18:56
5:11	6:32	8:52	9:29	10:31	18:42	18:57
5:14	6:28	8:54	9:31	10:32	18:42	18:55

לימוד היומי

בבלי: עירובין מ"ב ירושלמי: שקלים ט"ז משנה יומית: כלים יא, ה-ו הלכה יומית: שו"ע קצד ו-י

יום זה מוקדש

החכמים

רבי אהרן חרוש

ראש ישיבה במראכש (מרוקו) ושם מנו"כ, ב"ר יצחק רבה של מראכש, תקמ"ג

רבי משה הכהן

ג'ר"בא (תוניסיה), מח"ס פני משה (ע"ת וחזו"ר), זכות משה (נ"ך), ישמח משה (ש"ס וש"ע), ידי משה (רמב"ם), מנו"כ במושב איתן, תרכ"ג

רבי סלמאן אליהו

בגדאד (עיראק), י-ם, מח"ס כרם שלמה (על עץ חיים למהר"י), אב רבי מרדכי, תלמיד רבי יוסף חיים ורבי שאול דוויק הכהן, מנו"כ בה"ז, תש"א

רבי חיים רפאל שושנה

מראכש, רבה של דמנאת, דיין בקזבלנקה (מרוקו), רב שכונה בבאר-שבע ושם מנו"כ, מח"ס רחש לבי דבר טוב, אעירה השחר (בקשות), תשמ"ז

רבי דוד קדוש

מראכש (מרוקו), נהריה, מח"ס לב דוד (תנ"ך וש"ס), תלמיד רבי יעקב דהאן, מנו"כ בהר המנוחות, תש"נ

יום שני ג' בתשרי תשפ"א

21/09/2020

צום גדליה

זמני הצום

התחלת הצום	יום	ת"א	חיפה	ב"ש	נתיבות
5:07	5:13	5:11	5:12	5:15	5:15
18:56	18:54	18:55	18:55	18:53	18:53

מדיני צום גדליה

א. היום הוא צום גדליה כפי שמוזכר בנביא זכריה "כה אמר ה' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים" (1), ופירשו חז"ל צום השביעי הוא ג' בתשרי שבו נהרג גדליה בן אחיקם (2) ובכך כתבה גחלת שארית הפליטה שנשארה בארץ ישראל אחר חורבן בית ראשון (3).

ב. כתב הרמב"ם "כל ישראל מתענים מפני הצרות שאירעו בהם כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה ויהיו זכרון למעשינו הרעים ולמעשי אבותינו שהיו כמעשינו עתה, ובזכרון אלו הדברים נשוב להיטיב מעשינו" (4).

מקורות

1. ח, יט. 2. תענית כו ע"ב. 3. חז"ע ד' תעניות עמ' ג. 4. הל' תעניות פ"ח ה"א.

רבי יוסף בכור ויטאל

מחור"ר ישיבת בית אל, בירושלים, מנו"כ בהר הזיתים, תרמ"ט

רבי רחמים שאלתיאל יעקב ניניו-רש"י

מחור"ר ישיבת בית אל, בירושלים, מח"ס שמש ומגן (ע"ת ועוד), חן וכבוד (דרשות), מנחת עני, אור החמה, ישמח אב, תרנ"ג

רבי שמואל כמוס הכהן

ג'רא (תוניסיה), מח"ס דברי שמואל (מערכות וע"ת), בת"ס כולם אנשים לרבי אשר חזקוני, אח רבי כלפון משה, מנו"כ בהמ"ג, תרע"ה

רבי אפרים הכהן-זלכה

בגדאד (עיראק), מחור"ר ישיבת פורת יוסף בירושלים, תלמיד רבי שמעון אגסי, אב רבי שלום ר"י פורת יוסף, תשי"ז

רבי רחמים הכהן

ג'רא (תוניסיה), מושב ברכיה (בדרום) ושם מנו"כ, מח"ס יתדות החצר (ליקוטים ע"ת וש"ס), בת"ס נטע רבעי לרבי עטיה חורי, תשי"ח

רבי שמעון פריץ

תוגאנא, מדאכש, קזבלנקה (מרוקו), רב מושב ברוש, מח"ס רשפי קודש (ע"ת ודרושים), תשל"ח

רבי אברהם חן

ירושלים ושם מנו"כ, מח"ס אבני חן (ע"ת), תשס"ה

זמני היום

עלות השחר	זריחה	סוף צל	סוף צל	סוף צל	שקיעה	צאת הכוכבים
5:07	6:26 $\frac{1}{4}$	8:49	9:26	10:28	18:41	18:56
5:13	6:33	8:53	9:30	10:31	18:39	18:54
5:11	6:26	8:51	9:28	10:30	18:40	18:55
5:12	6:33	8:53	9:29	10:31	18:41	18:55
5:15	6:29	8:55	9:31	10:32	18:40	18:53

לימוד היומי

בבלי: עירובין מ"ג ירושלמי: שקלים י"ז משנה יומית: כלים יא, ז-ח הלכה יומית: שו"ע קצד, יא - קצה, ג

יום זה מוקדש

יום שלישי ד' בתשרי תשפ"א

22/09/2020

מדיני מנהג הכפרות

א. נהגו בכל תפוצות ישראל לעשות כפרות בימים אלו שבין ראש השנה ליום הכיפורים על ידי שלוקחים תרנגול לכל אחד מבני הבית, ושוחטים אותו לכפרה. ולוקחים תרנגול זכר לכל אחד מבני הבית הזכרים, ותרנגולת לכל אחת מבנות הבית הנקבות⁽¹⁾, ולמעוברת לוקחים שתי תרנגולות ותרנגול אחד כי אולי העובר זכר או נקבה⁽²⁾. וטוב שיקדים לשובב את התרנגול על עצמו תחילה לפני שיעשה לבני ביתו⁽³⁾.

ב. כמה מגדולי רבוננו העירו על ריבוי התקלות והמכשלות בשחיטה של התרנגולים בזמן הכפרות, לפיכך הורו לעשות את הכפרות בכסף לפי שווי העוף ולתת אותו לת"ח נזקק⁽⁴⁾.

מקורות

1. חזו"ע ימים נוראים עמ' רכב. 2. שם עמ' רכה. 3. שם. 4. כח"ס סי' תרה ס"ק יא.

זמני היום

עלות השחר	זריחה	סוף שחרית	סוף שחרית	סוף שחרית	סוף שחרית	צאת הכוכבים
5:08	6:26 ^{3/4}	8:49	9:26	10:28	18:40	18:55
5:14	6:34	8:53	9:30	10:31	18:38	18:52
5:11	6:27	8:52	9:28	10:30	18:39	18:54
5:13	6:33	8:53	9:29	10:31	18:39	18:54
5:16	6:29	8:55	9:31	10:32	18:39	18:52

לימוד היומי

בבלי: עירובין מ"ד ירושלמי: שקלים י"ח משנה יומית: כלים יא. ט - יב, א הלכה יומית: שו"ע קצה ד-ח

יום זה מוקדש

לרפואת
דוד בן באייה הי"ו

החכמים

רבי ישראל יעקב בורלא

ראב"ד ירושלים, מח"ס מקור ישראל ונחלת יאודה (שו"ת, יחד עם בנו רבי יהודה), פני המלך (רמב"ם), מנח"כ בחר הזיתים, תקנ"ז

רבי שאול עזרא דוויק הכהן

חאלב (סוריה), מח"ס אמת מארץ (שו"ת), תרל"ד

רבי יהודה אלקלעי

סרייבו, רבה של זמלין (בוסניה), י-ם, מח"ס דרכי נועם (קדוק), שלום ירושלים (נאולה) ועוד, תלמיד ר"א פאפו, מנח"כ בה"ז, תרל"ט

רבי אברהם לומברוזו (החמישי)

ראב"ד ק"ק פורטוגזים בתוניס (תוניסיה), תרמ"א

רבי אברהם הכהן (השני)

ראב"ד חיפה ושם מנח"כ, תרס"ג

רבי נתן מארכוס

חאלב (סוריה) ושם מנח"כ, שו"ת ממנו נדפס בת"ס 'פה אליהו' לרבי אליהו חמווי, וכן בקובץ 'המאסף', תר"פ

רבי משה מאיר חי אליקים

ראב"ד קזבלנקא (מרוקו), תש"ט

רבי אברהם גברא

רבה של סווד (תימן), רבה של כפר שמאי (סמוך למירון), ורב שכונת 'הדר יוסף' (תל אביב) ושם מנח"כ, תשל"ח

רבי משה איבגי

מרוקו, רב שכונת 'רמת אליהו' בראשון לציון, תשס"ב

יום רביעי ה' בתשרי תשפ"א

23/09/2020

רבי חיים מאיראן

מכנאס (מרוקו) ושם מנ"כ, מח"ס פרי עץ חיים (ערה"ת, רש"י ורא"ם), חוקת הפסח (הגש"פ), נפטר בן כ' שנה בלבד, ב"ר משה, תקמ"ו

רבי יהודה הצרפתי

דיין במראש (מרוקו) ושם מנ"כ, הניח פסקי דין וחיידושים בכת"י, תקע"ד

רבי יחיא אכלופי

דיין בחימה (תימן), תש"ד

רבי נסים בכר

רב ק"ק 'מחזיקי הדת' באיסטנבול (טורקיה), בת ים ושם מנ"כ, מח"ס שיחות על חגי ומועדי ישראל (בשפת לאדינו), תשנ"א

רבי נסים נוראלה זבולוני

משהד (איראן), ראש כולל 'תפארת משהד' בבני ברק ושם מנ"כ, תשנ"ז

מדיני עשרת ימי תשובה

א. נהגו להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק בתורה ובמצוות מראש השנה ועד יוה"כ יותר מכל ימות השנה⁽¹⁾.

ב. עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד שיפייסנו ואפילו הקניטו בדברים צריך לפייסו⁽²⁾. ואם גזל מחבירו אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו את מה שגזל ממנו, ואפילו שהחזיר לו צריך לרצותו ולבקש ממנו שימחל לו⁽³⁾.

ג. בשעה שמבקש ממנו החוטא למחול לו, ימחל לו בלב שלם ובנפש חפצה, ואסור שיהיה אכזרי ולא ימחל לו, ואפילו אם ציער אותו הרבה. וזהו דרכם של ישראל⁽⁴⁾.

מקורות

1. רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד. 2. שו"ע סי' תרו ה"א. 3. ע"פ הרמב"ם שם פ"ב ה"ט. 4. שם ה"י.

זמני היום

עלות השחר	זריחה	סגירת סוכה	סוכה	סוף תפילה	שקיעה	צאת הכוכבים
5:09	6:27 $\frac{1}{2}$	8:50	9:26	10:28	18:39	18:54
5:15	6:35	8:54	9:30	10:31	18:36	18:51
5:12	6:28	8:52	9:29	10:30	18:37	18:52
5:14	6:33	8:53	9:30	10:30	18:38	18:53
5:17	6:30	8:55	9:32	10:32	18:38	18:51

לימוד היומי

בבלי: עירובין מ"ה ירושלמי: שקלים י"ט משנה יומית: כלים יב, ב-ג הלכה יומית: שו"ע קצה ט-יג

יום זה מוקדש

לוח שנה
חכמי ספרד
 לשנת תשפ"ב
 עם
הלכה יומית
והילולת החכמים

יוצא לאור ברוב פאר והדר
 ע"י
מכון חכמי ספרד
 נתיבות

©

כל הזכויות שמורות ל'מכון חכמי ספרד'
 בספר זה הושקעו עמל ויגיעה ודמים מרובים.
 לפיכך, אין רשות להעתיק מספר זה ללא רשות מפורשת בכתב,
 ושארית ישראל לא יעשו עוולה.

ניתן להשיג את הספר ב'מכון חכמי ספרד'

שבקהילת קודש 'לב אליהו'

רח' הרב צבאן 9 נתיבות

טל' - 077-5535280

פקס - 077-5535281

מייל - toratsfarad@gmail.com

כשם שאי אפשר לבר בלא תבן, כך אי אפשר לספר בלי טעויות.
 לכן בקשתנו שטוחה לפני המעיין, אם מצא ח"ו איזו טעות,
 ואפילו בדבר קטן, יואיל בטובו להודיענו.
 כמו כן, ניתן לשלוח תגובות והערות, אשר יתקבלו בברכה.
 כמו כן, נשמח לקבל שמות של חכמים נוספים שלא הובאו ב'הילולת החכמים'

תוכן העניינים

4.....	הסכמת הראשון לציון והרב הראשי לישראל
7.....	דבר 'מכון חכמי ספרד'
23.....	כללי הילולת חכמים
27.....	תשרי
59.....	מרחשון
91.....	כסלו
123.....	טבת
155.....	שבט
187.....	אדר א'
219.....	אדר ב'
251.....	ניסן
283.....	אייר
315.....	סיון
347.....	תמוז
379.....	אב
411.....	אלול
443.....	שאר זמני היום
450.....	זמני המולד לכל חודשי השנה
451.....	מפתח שמות החכמים זיע"א

ב'פנמה' וראש מכון 'פי ישרים', אשר פושט את ספקותינו כיד ה' הטובה עליו. רבי מרדכי מוטולה שליט"א, מחו"ר כולל 'הליכות משה' בבני ברק, המפורסם בבקיאיותו הרבה כאשר מעידים ספריו החשובים. ורבי נתן אור אשד, מחו"ר ישיבת 'בית אל' בירושלים, אשר העיר והאיר את עינינו כיד ה' הטובה עליו. זכות החכמים זיע"א תעמוד להם בכל מילי דמיטב להגדיל תורה ולהאדירה כשאיתם הטהורה והזכה.

כמו כן, הנני להודות ולברך את כל הנדיבים הנכבדים, העוזרים והמסייעים בהחזקת התורה, אשר הם שותפים עמנו בכל פעולותינו להגדיל תורה ולהאדירה, ובהרמת קרן עטרת תפארת תורת חכמי ספרד. ובכלל ההודאה, הנני להודות לכל אלו שהקדישו ימים בספר ההלכה היומית לעילוי נשמת יקיריהם, או לרפואה והצלחה. מה רבה זכותם, וכאן המקום גם להודות לכל הטורחים בהפצת גיליון 'תורת החכמים' בכל שבוע בארץ ובתפוצות הגולה, למען ידעו דור אחרון את יקר תפארת גדולת חכמינו. יהי רצון שזכות החזקת והפצת תורת חכמינו זצוק"ל תעמוד להם ויזכו לכל הברכות. אמן.

אשא עיני אל ההורים היקרים, אשר גידלוני מנעורי בדרך הטוב והישר, ולא חסכו עמל ויגיעה, ועוד ידם נטויה. יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, וימלא השי"ת כל משאלותם לטובה ולברכה, בבריאות איתנה ונהורא מעליא בשמחה ובטוב לבב, לאורך ימים ושנים טובות. אמן.

והנני לברך את נות ביתי, אשר ברוב מסירותה בחכמה ובתבונה, אנו זוכים להגדיל תורה ולהאדירה. יאר ה' פניו אליה ותשא ברכה מאת ה' ויתמלאו כל משאלות לבה לטובה ולברכה, מתוך בריאות איתנה ושמחה, ונזכה יחד לגדל את בנינו לתורה לחופה ולמעשים טובים, אמן.

ויהי רצון שזכות הפצת התורה וההלכה וזכות כל חכמינו גאוני ספרד זיע"א אשר אנו עוסקים בתורתם ובהאדרת שמם, תעמוד לנו בכל מילי דמיטב, ונזכה ומהרה יתגלה קץ הנעלם, ובמקום בו יעקב חלם, והנה מוצב סולם, ייבנה היכל ואולם, והיה ה' לאור עולם. אמן.

הכותב לכבוד התורה ולומדיה

משה פרץ

ראש 'מכון חכמי ספרד' - ורב קהילת קודש 'לב אליהו', נתיבות

תשרי

הטעמים לשמו

- א. בחודש תשרי מתחילה השנה, ו'תשרי' בארמית הוא לשון 'התחלה' (עי' אונקלוס דברים ב, כד, כה, לא).
- ב. בחודש זה מתכפרים עוונותיהם של ישראל, ו'תשרי' הוא לשון 'מחילה', והיינו 'תשרי' ותשבוק ותכפר על חובי עמך'. (מדרש ויק'ר כט, ח)
- ג. כי בחודש תשרי 'שורה' השכינה על עם ישראל, מאחר שיום הכיפורים מכפר על עוונותיהם. (ספר קושיות אות פח)

שבטו: ראובן

הטעם הוא ע"פ מה שמובא במדרש (ב"ר פד, יט) 'אמר לו הקב"ה מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה ואתה פתחת בתשובה תחילה'. ותשרי הוא חודש התשובה, כמו שנאמר 'ד'רשו ה' בְּהַמְצָאוֹ' (ישעיה נה, ו), והגמ' בר"ה (יח). דורשת פסוק זה על עשרת ימי תשובה. (יערות דבש ח"א דרוש ב)

מזלו: מאזניים

- א. מהטעם שבחודש זה היום ולילה שווים, כמו מאזניים שהם שקולים. (שפתי חכמים, הקדמה למסכת ר"ה פ"ו)
- ב. כיון שבחודש זה שוקלים את הזכויות והחובות של האדם, כמו שנאמר 'פָּלַם וּמֵאֲזֵנֵי מִשְׁפָּט לָחַז' (משלי טז, יא). (רמב"ן ויקרא כג, כד)
- וכן דרשו חז"ל עה"פ 'אֶף הָכֵל בְּנֵי אָדָם קָצָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֵאֲזֵנִים לַעֲלוֹת' (תהלים סב, י), כל הבלים שישראל עושים כל ימות השנה, מוחל להם הקב"ה בחודש תשרי שמזלו מאזניים. (במ"ר כג, טז)

מוסר החודש

תשרי הוא במידת החסד, ולכן צריך לעשות חסד זה עם זה יותר משאר חודשים, וטרם כל, יקיים 'גָּמַל בְּפִשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד' (משלי יא, יז), להיות חוזר בתשובה שלימה ורצויה, 'וְיִכָּפֵר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ' (ויקרא טז, ו), להציל ממות נפשם ולחיותם שלא תאונה עליהם רעה, ויהיו נזכרים ונחתמים בספר חיים טובים ופרנסה טובה בריוח ולא בצער, אמן כן יהי רצון. (מועד לכל חי סי' יב אות א)

פגולת החודש

נהגו הנשים המעוברות ליקח אתרוג ביום הושענא רבה, ומוציאות ממנו הפיטמא, ואח"כ מחלקות צדקה לעניים, ומתפללות שיציל אותם השי"ת בשעת הלידה ושתלדנה ולד בר קיימא. (מועד לכל חי סי' כד אות כה הביא בשם ספר כת"י)

ואנא עובדא ידענא, שהאתרוג שברכתי עליו בימי החג ויצאתי בו ידי חובת המצוה, חילקהו בני ביתי לנשים חסוכי בנים, אחרי שמונה שנים ושתים עשרה שנה מנישואיהם, ונתנו לכל אחת חתיכה מן האתרוג, ובאותה שנה נפקדו בבנים ובבנות לחיים טובים ולשלום, וזכות המצוה ראויה היא שתגן אלף המגן. (חזו"ע סוכות עמ' תג)

יום חמישי כ"ד תשרי ה'תשפ"ב

30/9/2021

מדיני שנת השמיטה

א. שנה זו היא שנת השמיטה שבה אנו מצווים על שביתה מעבודת האדמה, וכפי שנאמר בתורה "שש שנים שדך ושש שנים תזמור כרמך ואספת את תבואתה, ובשנת השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה, שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור"¹. ומצות השמיטה כוללת גם להפקיר את כל תנובת השדה, וכן שמירה על קדושת הפירות, וכן ביעור הפירות לאחר שכלו לחיה מן השדה, וכן מצות שמירת כספים². ופרטי הדינים יבוארו בהמשך.

ב. מצות השמיטה מעבודת הקרקע נוהגת רק בארץ ישראל, כמו שנאמר "כי תבוא אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה"³.

ג. יש אומרים שגם בזמן הזה נוהגת מצות שמיטה מן התורה, ויש אומרים שנוהגת רק מדרבנן, ויש אומרים שאינה נוהגת כלל והיא רק ממידת חסידות. והלכה כדעת רוב הפוסקים ששמיטה בזמן הזה היא מדרבנן, ולכן בכל ספק בדיני שביעית הולכים להקל ככל ספק דרבנן⁴.

מקורות

1. ויקרא כה, ג-ד. 2. ילקוט שביעית פ"א ה"א. 3. ויקרא כה, ב. 4. שם ה"ט.

זמני היום

עלות השחר	זריחה	סוף ש"ס	סוף ש"ס	סוף ש"ס	סוף ש"ס	סוף ש"ס	צאת הכוכבים
5:14	6:31 ^{3/4}	8:51	9:27	10:28	18:30	18:45	י"ם
5:21	6:39	8:55	9:31	10:31	18:27	18:42	ת"א
5:18	6:32	8:54	9:30	10:29	18:28	18:43	ח"פ
5:19	6:37	8:55	9:30	10:30	18:29	18:44	ב"ש
5:22	6:34	8:57	9:32	10:32	18:29	18:42	נתיבות

לימוד היומי

בבלי: ביצה ל' ירושלמי: נזיר ל"ו
משנה יומית: נדה פרק ט משניות י"א הלכה יומית: שו"ע או"ח קנט ט-יא

יום זה מוקדש

לע"נ ה"ה טאום בת מרים רחמי ז"ל

הוקדש ע"י בנה ה"ה דוד אהרן בן טאום רחמי ז"ל והנכדים אלברט, בני, געון, דורון בני מוניר רחמי ז"ל

52

הילולת ההכמים

רבי יוסף בן חסון

שאלוניקי (יון), דיין ב-ם, מח"ס בית המלך (רמב"ם ושו"ע), בית המדרש (דרושים עה"ת), מנו"כ בה"ז, תקכ"ב

רבי יהושע מילו

דיין בליוורנו (איטליה) ושם מנו"כ, מד"ת בת"ס שו"ת מים רבים לחמיו ורבו רבי רפאל מילדולה, תקכ"ד

רבי דוד מילדולה

אמסטרדם (הולנד), מח"ס שפר התקונים (רמב"ם), דרכי דוד (תנין), תלמיד רבי משה חיים לצאטו-הרמח"ל, תקנ"ג

רבי יוסף הרוש

דיין ור"י במראכש (מרוקו), ד"ת בכת"י, מד"ת בת"ס נושאי הריח' לנכדו רבי רפאל יוסף, רבו של רבי רפאל מסעוד אבן מוחא, תקע"ז

רבי אברהם אבוקארה (א)

ראב"ד ק"ק פורטוגזים בתונים (תוניסיה), תקע"ח

רבי יוסף יום טוב מיוחס

י-ם ושם מנו"כ, מח"ס מלבושי יום טוב (בכת"י כנראה), תקע"ח

רבי יוסף סרירו

דיין בפאס (מרוקו) ושם מנו"כ, ב"ר יהושע ציון, תרס"ב

רבי רפאל יצחק בנבנישתי

דיין בשאלוניקי (יון) ושם מנו"כ, מח"ס מעם לועז (מגילת רות), תרגם את ספר 'הברית' לשפת לאדינו, תר"ע

רבי שלמה יצחק סתהון

טבריה ושם מנו"כ, ד"ת בכת"י, תרצ"א

רבי יעקב משה טולידאנו

טבריה, ראב"ד אלכסנדריה (מצרים), רבה של ת"א-יפו, מח"ס ים הגדול (שו"ת), נר המערב (תולדות מרוקו) ועוד, מנו"כ בה"מ, תשכ"א

רבי שלום שרעבי (ב)

רבה של מעראץ (תימן), חזרה ושם מנו"כ, תשנ"ד

רבי יוסף ציון אלמושיני

תוניסיה, רב מושב שובה, מח"ס אור יוסף ובתוכו 'משיב כחלוצ' (שו"ת), 'דרש יוסף' (דרושים לבר מצוה), מנו"כ בנתיבות, תשס"ו

רבי יהודה מועלם

מחזיר ישיבת 'פורת יוסף' גאולה ב-ם, מח"ס דרש יהודה (עה"ת), שבט יהודה (עה"ת ומסכת אבות), נכד רבי יהושע שרביאני, מנו"כ בה"מ, תשע"א

53

הילולת החכמים

רבי דניאל אישטרושה

ר"י ק"ק פורטוגאל יחיא' בשאלוניקי (יון) ושם מנו"כ, מח"ס מגן גבורים (שו"ת), רבו של רבי דוד קונפורטי מח"ס 'קורא הדורות', תי"ד

רבי יעקב חיים בן נאים

פאס (מרוקו), ראב"ד אלג'יר (אלג'יריה), ליוורנו (איטליה) ושם מנו"כ, מח"ס זרע יעקב (שו"ת), ובתוכו ישועות יעקב דרושים, תקס"ד

רבי חיים דוד שלמה זוראפה

אלג'יר (אלג'יריה) ושם מנו"כ, מח"ס שערי שלמה (שו"ת), בני שלמה-חיי משה (דרשות), תר"ב

רבי פנחס הכהן טנוגי

מוכנין (תוניסיה), ד"ת בכתי"י, מנו"כ בטבריה, תר"ס

רבי שמואל ישראל-רש"י

ראב"ד טיטואן (מרוקו), פסקיו בכתי"י, תרפ"ב

רבי שמריהו ברזילי

דמת (תימן), חדרה, ר"י 'משכן שמעון' בב"ב, מד"ת בקובץ עלי יגון בכיה ומספד (לזכרו), תשס"א

יום שישי כ"ה תשרי ה'תשפ"ב

1/10/2021

הקדמה למלאכות שבת

א. יש שלושים ותשע אבות מלאכות בשבת. חכמים לומדים זאת מסמיכות הפסוקים, שבתחילת פרשת 'ויקהל' כתוב "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת"¹, וסמוך לזה ציוותה התורה על מלאכת המשכן. ולמדו בגמ' שכל מלאכה שהיתה במשכן היא אב מלאכה האסורה בשבת².

ב. לכל אחד מה'אבות' יש 'תולדות', והם המלאכות הדומות לו. והאיסור שיש בעשיית ה'תולדה' הוא בדיוק כמו עשיית ה'אב', שבמזיד חייב סקילה ובשוגג חייב קרבן חטאת. והחילוק הוא לגבי חיוב קרבן, שאם עשה בשוגג כמה אבות מלאכה בהעלם אחד חייב חטאת על כל אב ואב, אך אם עשה אב ותולדותיו בהעלם אחד חייב רק חטאת אחת³.

מקורות

1. שמות לה, ג. 2. שבת עג. 3. רמב"ם הל' שבת פ"ז ה"ז.

כניסת שבת

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע	נתיבות
18:09	18:06	18:07	18:08	18:07

זמני היום

עלות השחר	זריחה	סוף זמ"ש	סוף זמ"א	סוף תפילה	שקיעה	צאת הכוכבים
5:15	6:32 ¼	8:52	9:28	10:28	18:29	18:43
5:22	6:40	8:56	9:31	10:31	18:26	18:41
5:19	6:33	8:54	9:30	10:29	18:27	18:41
5:20	6:38	8:55	9:31	10:30	18:28	18:42
5:23	6:35	8:57	9:33	10:32	18:27	18:40

לימוד היומי

בבלי: ביצה ל"א ירושלמי: נזיר ל"ז

משנה יומית: נדה פרק י משניות א-ב הלכה יומית: שו"ע או"ח קנט יב-יד

יום זה מוקדש

להצלחת ה"ה משה בן אסתר הי"ו

יום שבת כ"ז תשרי ה'תשפ"ב

2/10/2021

פרשת בראשית

מדיני מלאכת זורע בשבת

א. אסור לזרוע זרעים בשבת, או לנטוע או להבריך אילנות או להרכיב או לזמור, והעושה כן חייב משום אב מלאכת זורע, שכל מלאכות אלו כוונתם להצמיח דבר. וכן אסור להשקות צמחים ואילנות בשבת או לשרות חטים ושעורים במים, והעושה כן עובר על תולדת זורע. ושיעור המלאכה הוא בכל שהזא¹.

ב. אסור לזרוע או להשקות בשבת בעציץ, אפילו שאינו נקוב². ומותר לתת פרחים או בשמים בתוך אגרטל עם מים³.

ג. מותר להפעיל מערב שבת מערכת השקיה של גינה, דרך צינורות או ממטרות, והמים נמשכים ומשקים את הזרעים והצמחים בשבת⁴.

מקורות

1. רמב"ם הל' שבת פ"ז ה"ג ופ"ח ה"ב. 2. חזו"ע שבת ח"ד עמ' ע בהערה ד"ה כתב. 3. שם עמ' עא בהערה ד"ה ובעיקר. 4. שם ח"א עמ' קלג.

צאת השבת

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע	נתיבות
18:58	18:56	18:57	18:58	18:56
19:40	19:37	19:38	19:39	19:37

זמני היום

עלות השחר	זריחה	סוף ש"ס	סוף ש"ס	סוף ש"ס	שקיעה	צאת הכוכבים
5:16	6:33	8:52	9:28	10:28	18:27	18:42
5:22	6:40	8:56	9:31	10:31	18:25	18:39
5:20	6:34	8:54	9:30	10:30	18:26	18:40
5:21	6:38	8:55	9:31	10:30	18:27	18:41
5:25	6:36	8:58	9:33	10:32	18:26	18:39

לימוד היומי

בבלי: ביצה ל"ב ירושלמי: נזיר ל"ח

משנה יומית: נדה פרק י משניות ג-ד הלכה יומית: שו"ע או"ח קנט טז-יז

יום זה מוקדש

לע"נ ה"ה שלמה בן בוליסה סטי דוויק הכהן ז"ל

הוקדש ע"י בנו ה"ה ר' יוסף דוויק הכהן הי"ו

ה'לולת' החכמים

רבי שלמה עמרון

רבה של רומא (איטליה) ושם מנ"כ, תקנ"ה

רבי אבטליון לאמפרונטי

רב ק"ק איטאליאני בפירארה (איטליה) ושם מנ"כ, תלמיד רבי שלמה לאמפרונטי, תק"צ

רבי מכלוף שרביט (א)

מחזיר ישיבת בית אל' בי-ם, מנ"כ בה"ז, תרס"ח

רבי מאיר אוחננא

רבה של תאדולא במחוז וארזאזאת (מרוקו) ושם מנ"כ, אב רבי דוד בר חן רבה של שדרות, ת"ש

רבי בנימין גמל (גמליאל)

דמת, רב כפר מעזבה שבמחוז עמאר (תימן), רחובות ושם מנ"כ, תלמיד רבי סאלם מתנא הלוי, תש"ד

רבי יעקב שטרית-בבא יגו

זריגאת, רבה של ריש, בודניב, תאליסין (מרוקו), מח"ס זבחי יעקב (שחיטה וטריפות), מנ"כ בשדרות, תשי"ח

רבי משה הכהן שאולי

שיראז (איראן), מחזיר ישיבת 'שערי ציון' בי-ם, אשדוד, רבם של עדת האיראנים בישראל, מח"ס סדרת הבושם (עניני ארץ ישראל), תשנ"ה

רבי בועז חדאד

ג'רבה (תוניסיה), י-ם ושם מנ"כ, מח"ס ויאמר בועז (ש"ס שו"ת ודרושים), חכמי ישראל בג'רבה ובתוניס (היסטוריה), תלמיד רבי חזיתו חורי, תשנ"ט

רבי יואל מלכא

ר"י 'זכרון אליעזר' בי-ם, רב הישוב אלפי מנשה, מח"ס נתיבי הלכה (הלכה), אז ישיר (דרושים), מנ"כ בה"מ, תשס"ז

רבי ישראל פנחס

י-ם, ר"כ האר"י בב"ב, מח"ס אלפי ישראל (עזרת), אור ישראל (שו"ע), מנ"כ בה"מ, תשפ"א

מזר - חישון

הטעמים לשמו

- א. 'מר' הוא מלשון 'טיפה', וכמש"כ "הן גזים קמר קדלי" (ישעיה מ, טז), ומחודש זה מתחיל לרדת גשם. (פרי חדש הל' גיטין סי' קכו ס"ז)
 ב. נקרא 'מר' כיון שבחודש זה אין בו יו"ט. (קמח סולת דף קנד)
 ג. מלשון 'מרחשין שפוותייהו' (ע"י חגיגה ג), שאחרי חודשים אלול ותשרי שהם מלאים בתורה ותפילה, עדיין השפתיים רוחשות וממלכות. (נר ישראל עמ' טז)

שבטו: שמעון

הטעם הוא כי עליו אמר יעקב "ארוך אפם כי עז ועברתם כי קשתה" (בראשית מט, ז), ובחודש חשון התחיל המבול שהוא עז וקשה, וכן מתחילים לשאול את הגשמים הנקראים 'גבורות'. (יערות דבש ח"א דרוש ב)

מזלו: עקרב

- א. מהטעם שבחודש זה יקרו רוב חולאים לאדם ובע"ח כעקרב שקשה נשיכתו. (שפתי חכמים, הקדמה למסכת ר"ה פ"ו)
 ב. משום שהעולם אז צמא למים, והעקרב בטבעו צמא למים. (ספר התודעה)

מוסר החודש

אחר החג, ובחודש חשון, יתאמץ ביראת שמים ותלמוד תורה לשמה, כי היא תחילת השנה והוי סימנא טבא לכל השנה. ועתה כי קרוב הוא לעשרת ימי תשובה, וצריך להראות כי כל מה שקיבל עליו בחודש תשרי לא היה רק כלפי חוץ, לכן ירוץ כגיבור בעסק התורה והמצוה כיד ה' הטובה עליו. (מורה באצבע סי' ט אות רחצ).

סגולת החודש

מפורסם בשם רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל שחודש חשון מסוגל לעשירות. ויש לומר רמז בזה, שהרי חודש חשון נקרא 'בול' (מ"א ו, לא, וע"י רש"י שם), ו'בולי' הם 'עשירים' (גיטין לו:). מכאן שחודש בול הוא מסוגל לעשירות. (אמרי אש ח"ב עמ' תצו)